

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Бабенко О.С.

студент,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

МИКОЛА ЖАРКИХ: ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ САЙТУ «ПРАДІДІВСЬКА СЛАВА: БАЗА ДАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПАМ'ЯТОК І ВИЗНАЧНИХ МІСЦЬ»

Починаючи з 2000-х рр. пам'ятки архітектури на території України неодноразово ставали об'єктами висвітлення різноманітних інтернет-ресурсів, особливе місце серед яких займає сайт «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць», адже містить у собі безліч цифрових копій фотоджерел, що є безцінними для сучасної історичної науки, саме тому важливо відобразити історію даного інтернет-проекту. Актуальність нашого дослідження полягає у розкритті проблематики, яка не отримала належного відображення у вітчизняній історіографії, адже на сьогоднішній день джерельний потенціал сайту «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць», на превеликий жаль, не привернув належної уваги науковців.

Джерельну базу даної роботи склали безпосередньо сайт «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць» [2], його архів новин та звітів (розділ «Новини») за 2012–2021 рр. [3], інтернет-стаття «Храми Поділля: досвід створення довідника» 2005 р. на персональному сайті Миколи Івановича [5] та один аудіозапис, що був зроблений 3 січня 2021 р. за адресою: м. Київ, Дніпровський р-н, вул. Русанівська Набережна, буд. № 12, кв. № 18 [1].

Історію сайту «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць» варто вести від 24 січня 1977 р., адже саме тоді Микола Іванович записав у своєму робочому зошиті: *«Не позбавлена інтересу думка про створення якогось зводу відомостей про пам'ятки архітектури в Україні. Основні засади створення зводу: 1. Джерела. Г. Н. Лозвин, «Історія міст і сіл», жовта серія; всі інші не мають значення. 2. Включаються усі пам'ятки, як існуючі, так і ті, які зникли в давнину або недавно. 3. Розміщуються відомості у хронологічному порядку, по століттях, у кінці кожного століття – пам'ятки із*

загальним датуванням. 4. Включаються дані: 4.1. Назва; 4.2. Дата; 4.3. Місце; 4.4. Посилання на джерело; 4.5. Найістисліша характеристика – якщо можливо; вказівка на існування докладного опису; 4.6. Вказівки на існування фотографій» [5]. З того часу Микола Жарких і почав формувати інформаційне наповнення для своєї бази даних, і передусім це були фотографії. Путівником по пам'ятках архітектури на території України стала для Миколи Івановича книга «По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятки» Г. Н. Логвина [6], яка підштовхнула М. І. Жарких до його першої фотоекспедиції у м. Острого: «...надибав я книгу Ірїгорїя Ніконовїча Логвіна «По Українї». Надруковану в тища дев'ятсот шїїсят восьмому році. [...] Я схопив цю книжку, [...] почав її читать. [...] Знач потїм поробив виписки, а потїм подумав: «Ну а цю, чого б менї не подивитись самому, якщо так не поїхать?». [...] Ну і вот, значить я почав ходить спочатку по Києву [...] і фотографувать [...] Все це фотографувалося. Потїм значить за межами Києва перша моя експедиція була якраз до Острога» [1, приб. 00:43:04–00:44:07].

У 1993–1994 рр. Микола Іванович брав участь у проєкті Тетяни Лютої по створенню повного списку храмів на території України: «Я взяв у цьому проєкті активну участь. На мою долю припало історичне Подїлля. Була опрацьована значна кількїсть літератури і наповнена база даних, але на той час ця робота не знайшла якогось логїчного завершення» [5]. Тільки у 2004 р. М. І. Жарких «...повернувся до своєї бази даних десятирїчної давнини і вирїшив підготувати її до публікації. В результатї шестимїсячної напруженої роботи...» [5] був укладений електронний довідник «Храми Подїлля», який і став прототипом сайту «Прадїдївська слава: база даних українських пам'яток і визначних мїсць». На момент виходу праця мїстила відомостї про 3127 храмів, які знаходилися у 2368 населених пунктах на території Подїлля [5].

7 сїчня 2012 р. було активовано базовий дизайн сайту «Прадїдївська слава: база даних українських пам'яток і визначних мїсць», а вже 17 лютого 2012 р. на ньому з'явилися першї публікації [3]. Станом на червень 2021 р. сайт подїлено на 12 окремих роздїлів: «Новини», «Україна», «Історичнї адмінїстративнї подїли України», «Бїлорусь», «Молдова», «Польща», «Росїя», «Румунїя», «Словаччина», «Угорщина», «Іншї країннї», «Про сайт», кожен з яких має свою специфіку. Наприклад, структура роздїлу «Україна» підлаштована під систему адмінїстративно-територїального устрою України, тобто складається з 27 підроздїлів відповідно до кількостї територїальних одиниць вищого рївня держави (м. Київ, м. Севастополь, Автономна Республіка Крим та 24 областї). Варто зауважити, що фотографії пам'яток архїтектури (переважно релїгїйних споруд) оформленї наступним чином:

«...спочатку подаються вигляди з півночі (з позиції A1) і потім – з точок зору за рухом стрілки годинника: схід – південь – захід (C1 – A2 – C2 – A3 – C3 – A4 – C4). З кожної точки зйомки подається спочатку загальний вигляд, потім – частини і деталі» [2] (див. рис. 1-2).

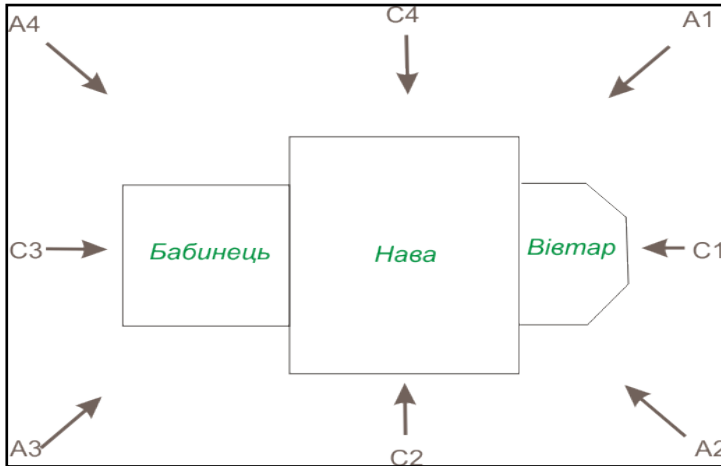

Рис. 1. Типовий план тридільної православної церкви з місцями фотозйомки на головній сторінці сайту «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць»

Головна сторінка сайту перед викладом основної інформації містить у верхньому правому кутку два епіграфи [2]:

– *«В славу прадідівську дзвонять»* – уривок з героїчної поеми «Слово о полку Ігоревім», що є посиланням на повний текст перекладу даного літературного творіння українською мовою М. Т. Рильського на одній зі сторінок сайту «Мислене дерево» [4];

– *«Славних прадідів великих...»* – цитата з поеми- послання «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє» Т. Г. Шевченка, яка є посиланнями на повний текст цієї поезії на одній зі сторінок сайту «Енциклопедія життя і творчості Тараса Шевченка» [7].

Отже, історія сайту «Прадідівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць» поділяється на два періоди: перший (1977–2012 рр. – виникнення та формування ідеї) та другий (2012–2021 рр. – безпосередньо створення сайту та його подальше оформлення у сучасний вигляд).

Рис. 2. Вид з позиції А 4 на церкву Успіння Пресвятої Богородиці з дзвіницею Самбірсько-Дрогобицької єпархії Української греко-католицької церкви у смт Славське Сколівського р-ну Львівської обл., 20 вересня 1993 р., М. І. Жарких. Цифрова копія чорно-білого негативу 0-го розміру під № 838-35 у колекції автора

Джерело: https://www.pslava.info/SlavskeSmt_Cerk_838-35a,242198.html

Список використаних джерел:

1. Аудиокасета № 1_Київ_Babenko Oleksandr Serhiyovych_03.01.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WhwDHmtI-OM>
2. М. І. Жарких. Сайт «Праділівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць». URL: <https://www.pslava.info/>
3. М. І. Жарких. Архів новин сайту «Праділівська слава: база даних українських пам'яток і визначних місць». URL: <https://www.pslava.info/News/Archive.html>
4. М. І. Жарких. Сайт «Мислене древо». URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/>
5. М. І. Жарких. Храми Поділля: досвід створення довідника. URL: <https://www.m-zharkikh.name/uk/ITechnologies/XramyPodillja.html>
6. Логвин Г. Н. По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятки. – К., «Мистецтво», 1968. – 464 с. URL: https://www.alyoshin.ru/Files/publika/logvin/logvin_ukr_00.html
7. М. І. Жарких. Сайт «Енциклопедія життя і творчості Тараса Шевченка». URL: <https://www.t-shevchenko.name/>